

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja 1., 10. in 20. dne vsaciga mesca na celi poli, in velja po pošti za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., v tiskarnici sprejemana na leto 2 gld. 60 kr. in na pol leta 1 gld. 30 kr., ako uni dnevi zadenejo v nedeljo ali praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XVII.

V Ljubljani 1. roznika 1864.

List 16.

Romanje na Tersat.

(Konec.)

Govoreči spet o tersaškem gradu ali taborju, moramo reči, da je bil kdaj v pravem pomenu „stiskalnica“ svojega okrožja. Divji vitez je kot orel raz visokega gnezda planil na svoj rop, in gorje mu, kogar da privleče na svoj skalnati tabor! Tu ni bilo usmiljenja, tu mu ni sijalo rumeno sonce, tu ni našel gostne mize; odvali se pa pokrivalo čez dva sežnja globoke stogovate votline, ki jo je dolbnikovo dleto vsekalo pri berlavi svetilnici v živo skalo; tu noter vtaknejo nesrečnega jetnika, pokrivalo se povezne, in zakopan je živ v gosto temoto strašne rake. — Dosti in znabiti se preveč smo stisali in brali o grozovitih viteških ječah, in fantazija ni malo pripomogla jih s preraznimi presiljavami olišpati, pa vender resnice le zadela ni. Živa stena te bivše temnice na nar tanjši strani več sežnjev odmeri. V nji sicer niso gnezdili in lazili strupeni škorpioni, merzli goži, ostudni močeradi, smerdljive šatornice ali kakor se sploh vsa pošastna jetniška laznina zove, gotovo je pa, da je perhnjena slama na pečenih tléh bila jetniku žalostno ležišče, večna noč njegova tovaršica, hlap telesnih ocedkov, trohljivih trupel in pa mokrotnih stén, strupeni sok njegovega življenja, škripanje golih kosti in pa takljanje mertvaških glav poroka njegove prihodnje osode. Presrečen se, če mu je čisto serce v persih bilo, kajti tolažnik angel varh in pa upanje bližnjega odrešenja ga podpirata in učita, se Božji volji zročiti. Gorje pa, če je jetnik oterpjen hudodelnik, ki v nesreči drugega ne zna, kot Božjo previdnost, sebe, svojo rojstno uro, in pa svojega sovražnika preklinjati, ki v vedni togoti sicer nit svojega bitja pristrizuje, pa o tem tudi svoji ubogi duši strašno stezo iz časnih v večne temnice natiruje. — Oh ti grozovita, če prav nar manjša senčna podoba nesrečne ječe posmertnega terpljenja; kako tesno in plašno stiskuješ ubogo človeško serce! — Torej pa proč odtod, proč iz tega mesta nesrečnih britkost in muk pretečene dobe. Res je sicer, da sta naše dni pik in dleto njegovo zahodnjo stran predolbla, prvi mili žark podnevne svetlobe je priberlel na groze polni kostenjak, iz ktereга se je, kakor nam je vodnik sporočil, mnogo mertvaških kosti speljalo in v groblje zakopalo. V ondotni starinski nabiri je še shranjena silo debela črepina nekega tistih nesrečnežev, ki so v omenjeni ječi svoje življenje izdihnili. Torej ne bi nikomur svetval, ki nameni obiskati ta tabor, da bi svoje ogledovanje začel z ječo, temoč ozre naj se prej po slikarnici, kipni nabiri in družih stanicah, in na vse zadnje naj se le pogleda v nekdanje kraljestvo sence in tmine; kajti take poprejšnje prijetne ginjenja človeškega duha razjasnijo in naslednjim otožnostim moč zelo umanjšajo. Iz tega dolgočasnega kraja pridemo v novo mično kapelico, v kateri počiva s svojo gos-pó v dveh umno izdelanih marmornih rakah av-

strijski maršal in prvi posestnik svojega rodu terzaškega grada, grof Nugent Laval. To prijazno staniše začasnega mirnega spanja se ni dodelano. Stoji pa prav nad omenjeno ječo, ki bo po prlični napravi stregla za počivališče grof-Nugentove rodovine. O čudna osoda! mesto nepopisljive tarnje se spremeni v tempelj zaželenega miru. — Nato pregledamo spavnico in delavnico pokojnega maršala; obe ste čedno, pa tako prosto opravljene, kakor ji je imel tudi navadno sicer v vojaškem tabru. Slikarnica ima mnoge prav lično dela slovitih mojstrov; tako tudi kipna nabira, ki pa ni vsakemu očesu pristojna. Ta zaklad prelepih umetnih izdelkov je vojskovodja Nugent večji del nabiral v Neapelnu in po Laškem. Prej ko odrinemo, ogledamo se na dvorišu tisti sloviti steber, ki je bil v čast premagavcu pri Marengu 1800, Napoleonu Bonapartu, postavljen; kateri je bil že odstavljen, ga je pa cesar Francišk I. grofu Nugentu v spomin podelil. Imel pa je, tako reči, ta steber s ponižanim Napoleonom skorej enako osodo. Ležal je namreč več let kot jetnik na dvorišu v prahu, in le še par let je tega, kar je po koncu vzdigujen in njegov orel v novo pozlačen. Zavoljo simetrije ali skladnosti je pa na drugi strani dvoriša postavljen še prav enak steber; ne vemo komu na čast.

Odtod se vernemo v samostan, kjer nas v. č. oče gvardijan sprejme in z znano postrežljivostjo v cerkev pelje, ter zaporedoma spomina vredne reči kaže in razlaga. Nadjal se boš torej gotovo, blagi prijatelj „Zgodnje Danice,“ da jih tudi mi tebi prav na tanko popisali in razložili bomo, toliko več, ker se spodobi, da „romar“ več govori o svetih kot pa posvetnih rečeh. Poterdimo, da imaš popolnoma prav; — pa vender le si se ukanih. Povemo ti pa vzrok tega svojega molčanja. Čuj! Vv. čč. oo. Franciškani sami se ravno zdaj s tem pečajo. Zgodovino nazareske hišice, v kateri je sveta družina prebivala, in ki so jo angeli 10. majnika 1291 na Tersat prinesli, 10. grud. 1294 pa na Laško v Loreto prenesli, in pa osodo sedanje ondotne cerkve, ter čudeže, ki so se tam godili, bodo v obširnem redu in prav na tanko popisali, in jo v kratkem na svitlo dali. — Bog blagoslovi njih trud in daj, da bi se delo prav po sreči izšlo, pa tudi potlej v mnoge roke dospelo! Komej smo ogledali posebne in čudne reči in množico obljubnih tablic, kar naznani zvona glas poldne, in pozdravili smo na svetem mestu z navadno molitvico Kraljico nebes in zemlje. Po obedu se spet podamo v cerkev, sebe, vse žive in mertve dobrotnike, prijatelje in znance premili Materi serčno priporočimo. Pripeti se pa le, kakor pred nekoliko leti, da sva se sama dva možka v cerkvi sošla. Ali naši čuti so bili zdaj vse drugačni. Predzadnje pot smo, tako reči, na duši in telesu botani tu klečali in nebeski Zdravnici svoje britke težave tožili, pri nji pomoči iskali, se njeni preveljavni prošnji priporočevali; in — ne zastoj. Sveti mir se verne nam v britkosti stisnjeno serce, telesna bolehnost uplahnjuje, na-

daljno opravilno potvanje se prav ugodno izhaja, in ko jo spet na dom prijadramo, so minule že davno vse kalne misli; ob kratkem: veseli smo bili ter zdravi kot riba. Bodi pohvaljena nebeška Pomočnica! Pri vsem tem pa mislimo zdaj prav tako, kakor takrat, da je vsa posvetna „časť blato in červivost“ (I. Mak. 2, 62); — ali pa, kakor pregovor pravi: „Kolikor višji na gori, toliko bliži strele.“ — Po opravljeni molitvi se poslovimo pri vv. čč. očetih, ki nas z nekim priljudnim tirolskim častitim bratom vred, kateri je bil pa gotovo že pred štiridesetim letom pameten, do slovutih stopnic proti Reki prijazno spremijo. — Tu si še enkrat dobrega serca v roke sežemo in se — ločimo. Stopamo po omenjenih stopnicah, ki štiristo in enajst stopinj imajo, pa zdelo se nam je, da nas neka neznana moč nazaj na Tersat sili. Dospemo skorej nekoliko pobiti v reško mesto, kjer se pa le malo mudimo, ter jo dalje odrinemo. Nad Kastavšino pri zgorej omenjenem kamnitnem križu se še ginljivo na Tersat ozremo in se po tem zaupljivo po znani dolgočasni cesti naprej peljemo. Na polpoti do ostališa se rumeno solnce za Božjo gnado spravi, večernica, mila lučica umirajočega dneva, zabliši v svojem mikavnem lesku, in kmali po tem razgerne kraljica tihā noč svoj plajš, ozalisan s tolikimi raznimi in gosto migljajočimi zvezdami, katerih število le njih vsevedoči Stvarnik vé. Molče po samotni cesti dalje popotvamo; kajti oči so večji del vperte v nikdar ne dovolj precudvane lepote okinecanega obnebja; če prav je to skorej vsakdanja prikazen. Okoli desete ure se le izza Sneznika priplava bleda luna, in resnično rečeno, nekaj čudnega začne serce sprehajati. — Pa Božji angel je bil naš tovarš. In ko z zvestim prijatlom na njegovo dvoriše priderdramo, tisti hip ura v visokem stolpu tri in dvajseti razdelek svoje dnevne dolgoti in pa — srečen konec našega „tersaškega romanja“ odbije.

Zato pa zdrav, blagi prijatelj „Zgodnje Danice!“ Obvaruj te Bog in prečista Devica Marija! K — č.

Olikarija in olika.

V svoji letošnji koledni abecednici ima Alban Stolz med več drugim tudi točno podobo, kjer se znašajo netopir, čuk in sova in se čislajo prav za modro in olikano tičarstvo. Dan jim je žalostna doba, solčna svitloba jim britkosti dela, ter jim je silo zamerzna. Ako bi mogli govoriti, bi tičke, ki se dneva veselijo, milovanja vredne mračnjake imenovali. Nasproti pa jim je noč naj jasniša doba. Čuk ima svojo svitlbo v glavi, oči se mu svetijo kakor ogel, in šišniš ali netopir se jako veseli nad berlečo lešarbo, to mu je prava luč in dahne po salu, ki ga silno ljubi. —

Tako je s človekom, ki meni, da je olikan, pa je le olišpan; nebeška luč keršanske vere mu je zoperna; ne mara zanjo. Ima pa v glavi svojo luč, svoje umišljije. In kakor je šišnišu gram pasta oljnata lešarba nezmerno več kakor pa rumeno solnce, tako je olišpancu umazan časnik iz rok nevernih judov in odpadlih kristjanov jezerokrat ljubši mem sv. pisma ali katekizma, ali pa kacega cerkvenega lista. Taki olišpanec rad pravi: „Kar ne zapopadem, tega ne verujem.“ Bolj revnega butina ga pa ni na zemlji, kakor je človek, kateri nima prav nič v buči, razun tistega, kar on zapopade. Zakaj od vsega, kar je velicega, častitljivega, večnega in božjega, on nima nič v glavi; on nima nič v glavi razun le samo svoje zanikarnosti, zemeljsko pezdiranje in prah. Ali je pa slepec, ki le to verjame, kar otipa, morebiti modrejši kot uni, ki ima dobre oči in visoko gori na nebes gleda, kamor nobena roka ne seže? Claudius pisatelj je pred 50 leti rekel:

„Erleuchtet das Jahrhundert ist.
Der Esel Stroh und Disteln frisst.“
Stoletje se zjasnuje in vedri;
Oslicu slama in osat diši.

Možaki, možiceljni in možički, katerim diši slama časnikarskih žvekarij, osat zasramovanja in gobezdanja zoper Cerkev in vero, so enaki razsvitljenemu oslicu *). menijo, da so modri, ker so se našli laži in gujid iz umazanih romanov, dasiravno imajo malo možgan med ušesi.

Alban Stolz je napisal tudi več eksemplnov za oliko in olikarjo, in ravno od svoje lastne domovine nič prav nežno ne govori. On meni, kar se na Badenskem in po marsikterih drugih krajih zemlje olika imenuje, je ravno tako malo prava olika, kakor malo se metliše zamore kraljeva palica imenovati. Če tudi kdo vsak dan nosi na novo nališpane škornje, ob nedeljah pa celo rokovice, in ako zná reči: mersi, pardon (to je: tonk, küss-t-hont, i bitt' Sie itd.), to še ni ravno olika. In če kak gospod nekoliko latinsko (respektive tajč) zná lomiti, ali če je že tudi kaj pisaril; in če je tudi že imel kak očiten govor. odspredej, odzadej in v sredi olišpan z: „Meine Herren! ja meine Herren! glauben Sie mir, meine Herren! ich spreche es offen aus, meine Herren!“ Ali če človekinja s širokim obročem nekoliko francosko nosljá, glasovir ubira, vizite dela in sprejema, bere romane in pesnice neslane: vse to še ni znamenje prave olike... Tega pa blezo vendar ne smem zapisati, kar precej za tem naslédva, da je namreč marsiktera kmética veliko modrejši od marsikake mestne dame, ktere napuh se tako šopiri, kakor njen obroč: pa da ima marsikteri priprost mož v veliko rečeh bolj jasno pamet, kakor marsikteri papirnat pisar. Zato n. pr. je neki star kmet imel malo veselja, ko se je bil njegov sin v visokih učilnicah izsolal, in rekel je: „Za časno je preskerbljen, zveličanje njegove duše pa bo ravno pri gospóskem življenji v veči nevarnosti, kakor ko bi bil ostal v našem stanu.“

Da je to resnično, ne bo nihče dvomil. Zakaj več ljudi pri gosposkih, kakor pa pri kmečkih, zaničuje post, opuša spoved, službo Božjo in še marsikaj. Se celo čudno pa je, da se veliko gosposkih noče pred Bogom poniževati, pred sv. Rešnjim Telesom poklekovati, se pred cerkvami, križi in znamenji in ob času molitve odkrivati. Veliko jih z gosposko suknjo vred tudi napuh obleče, kateri jih še takrat z lepo ne zapusti, kadar jih njih prevzetnost začne tepsti, in so lačni do preterganja, raztergani in zapušeni.

Veliki olikarjenec je šel s smodko v ustih pokrit memo procesije in duhovstva v ornatu in je tako vrat stegoval in kretal, da je skorej postrani zavil gluho glavo. Če je bil ne mara tudi jud ali turk, bi bilo vendar bolj olikano, ako bi se bil odkril, ko se je mem gredé molilo in pelo, kakor se odkrivajo drugi pa zares olikani gosposki ljudje. O teh rečeh bi bilo veliko govoriti; pa bila bi morebiti pseudo-olika vse preveč razzaljena!

Koledar tudi to-le pripoveduje. V neki vasi je žena, ki je imela svoje otroke in prav malo premoženja, sprejela še tujega otroka iz usmiljenja, ker domá je bil na duši in na telesu čisto zanemarjen. Sloveč pisatelj pa, ki je spisoval bukve od človeških pravic, izreje itd., ki se prav gladko berejo, je bil enkrat sreberno žljico ukradel, in je zadolženje na nedolžno keršenico zvergel; svoje otroke pa je zmiraj v najdenišnici dal odkladati, da bi mu zarojenci ne delali nadleže in stroškov. Kdo ima lepši serce in več olike, una ženska iz vasi, ali ta gladkopisec, ki ga v Genovi častijo kakor svetnika?

Po nekih gradovih prav velicih gospodov, pravi pisatelj dalje, med mnogoterimi lepotijami sem že vidil kterikrat kelihe, kovinske ali slonokostne križce in monštrance razstavljene. Oni, ali njih očetje teh posod niso dali delati, jih niso kupili, niso za darilo dobili, tudi ne na vojski uplenili, temuč sekularizirane, to je, brez vsega prava in pravice so bile

*) Govori se pa tu le po človeških zapopadkih iz „srednjega veka“ (!!), ker nedolžnemu oslicu so jeli nekteri že tudi pravični biti; drugač pa. se vé, se mora ongoviti z oslicu pod kapo in klobukom.

uzete brezorožnim samostanom in cerkvam. Ako je kralj Belšadsar (Baltazar) dal pri gostiji razstaviti zlate in sreberne posode, ki jih je bil njegov oče Nebukadnesar (Nabuhodonosor) iz jeruzalemskega tempelja pobral, je to storil, ker bil je ravno hladast nevernik. Naši veliki gospodje so pa keršeni, in vendar se ne sramujejo svojega krivičnega blaga, temveč razstavljajo ga po svojih lišpavnih dvorinah v svojo lastno sramoto. Prav mika me, nekatere teh knežnjih bōs imenovati. Prigodilo se mi je pa v velikem mestu Bordó, da sem bil v nekih toplicah svojo uro popustil; in hlapec za menoj prileti ter mi jo prinese. Olika pa je nekaka reč, ki bo tudi unkraj tesnega groba djana na občutljivo tehtnico. Čiga olika bode pri Bogu obveljala, slugatova v unih toplicah, ali unih malih Belšadsarjev, v katerih knežjih dvorinah se cerkvene posode svetijo, ki so bile presveti službi Božji posvečene, zdaj pa ne mara frak in obroč pred njimi plešeta.

Derhal je v vsih stanovih, in blago-olikane serca tudi v vsih. Na govorjenje in vedenje ni gledati; ubrisano govoriti in olikano se nositi utegno človek, zraven tega pa vendar biti malopridna prekanjena duša. Pravo olika, bi djal, zlate serca pa dela keršanstvo, katero je zmožno tudi naj revnišega človeka, ki se brati in pisati ne zná, storiti blazega pred Bogom in spoštovanega pred ljudmi.

Zavoljo tega tudi marsiktere učilne naprave, kjer se ima mladost olikovati, napravijo ravno nasprotno tega, kar je res olika. Mlado ljudstvo postane zanikarniši in bolj divjaško, kakor pa je bilo poprej, — bolj nejeverno, prevzetniši, prederzniši, bolj leno in poželjivo, kakor pa drugi njih starosti. Slaboverni učenciki utegnejo dostikrat veliko k takim žalostnim prikazkom pripomoči; velikrat so pa tudi v družih okolišinah, ko ima n. pr. mladina preveč denara od staršev in preveč časa; ker se učiti noče, ter vse počenja, samo tega ne, kar je njena dolžnost do Boga in do ljudi.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Procesije sv. Rešnjega Telesa so se v god sam in naslednjo nedeljo opravljale pri vgodnem vremenu. Peljali so šenklaško v četrtek mil. knez škof, frančiškansko v nedeljo pa prečast. gospod proš. Pri vsih je donelo znano izverstvo petje gg. bogoslovcev. Posebno mična in spodbudna, pa tudi slovesna je vsako leto ta procesija v Ternovskem predmestju v sam praznik na vse zgodaj zjutraj. Občinstvo sploh se še kolikor toliko spodbudno obnaša pri tem očitnem čišenju Najsvetejšega, dasiravno so tudi sem ter tje krokarji vmes, katerim bi se smelo po pravici zgoditi, kakor nekemu Dunajčanu, ki so ga ravno ta dan letos zaperli in v pravdo djali, ker se ni hotel odkriti, ko je procesija mem šla. Kdor tisti čas pokrit ob poti toji, ali morebiti celo s smodko v ustih mem krevlja, ko ljudstvo z nar večji pobožnostjo za svojimi banderi gre, moli in svete pesmi poje, če tudi ni še sv. Rešnjega Telesa zraven: taki prederznež ljudi pohujša in je pred Bogom in previdnimi ljudmi „Religionsstörer“ in „Religionsverächter.“

Iz Ljubljane. Pravljica brez glave se je bila poslednje dni razširila na okrog, da so misijonarju Pirca na morji zavdali. Kdor je bil zmožin kaj takega verjeti, mu bo iz glave izbilo, kar piše novojoška „Kat. Kirchenztg.“ 5. majnika (dobili 25. u. m.), namreč:

„Pa se nekaj: Tudi visokočastiti oče Pirc, ki je lansko leto popotval na Nemško, se je zopet srečno sem povernil in je tudi že odrinil k svojim ljubim Indijanom v Krov ving, med katerimi je že do 30 let delal s tolikim biagrom. Ta dobri misijonar ima že 79 lét, pa je še zmiraj čverst in bistrega uma. Prišlo bode za njim kmali še 25 bogoslovcev in več mašnikov. Tudi hoče veliko ljudi iz Kranjskega, domačije očeta Pirca, še to leto v Minezoto se preseliti, ter si tamkej domačijo vstanoviti.“ —

Ravno ta list naznanuje zastran amerikske vojske, da jugovci stojē terje na nogah kakor kdej in dvomi, čō jih bodo severovci kdej mogli zmagati; pa da Napoleon in Maksimilijan bota južne deržave kmali poterdila. Poslednje potolčenja severnih v Luizijani, ob Red River-u (rudēci reki), in v Plymouth-u, niso take, da bi se severni smeli zmag nadjati, naj tudi plačani dopisovavci to reč še toliko skrivajo. Nabiranje novakov, podraževanje zlata, tisoč in tisoč ubozih vdov in sirot so zmiraj veči nadlogē. Skorej mir! če ne: gremo vsi „kaput.“ — pravi „Andres,“ ki novice pripoveduje, ktere je nabral. —

Zastran Garibalda pravi, da je prišel v London „na vizite,“ pa da je pravi enodneveni junak pri radikalnem gledō-jedō-pijoželnem publikum-u. Pri eni njemu v cast napravljenih pojedin v dvoru vojvoda Sutherland-skega sta „sijala“ tudi poslanca zveznih deržav in turškega sultana. Druzih namestovavcev zunanjih vlad pa ni bilo. Neki anglešk dopisnik pa se boji, da ga vojvoda tako ne pita iz čistih nagibov, temuč da bi ga od radikalnega ljudstva „isoliral,“ to je, odmikal in tako njegovo moč pri derhali kalil.

Iz Ljubljane. „Dušne hrane“ drugi zvezek je ravnokar prišel na svitlo. Nasledvali mu bodo tudi drugi, hitreje ko bo moč; vendar pa vsak mesec eden ne bo mogel izgotovljen biti, kakor se je v začetku mislilo. Menda sole, zlasti tudi nedeljske, ne bodo pozabile na to delo, ki je vse pripravno za učenje in pojasnovanje keršanskega nauka in pa njegovo obračanje na djansko rabo.

Z Gorenskega. — Upam, da mi visokočastiti, prepoštovani in blagi bravci naše ljube „Danice“ ne bodo zamerili, ako o grobnem spominku našega slavnega skladatelja rajnega Riharja še eno besedo spregovorim. Dosedanji doneski za spominek se sicer niso tako obitno stekali, kakor je bilo po pravici pričakovati; ker pa mnogim tudi pri dobri volji ni vselej prilično, denarjev pošiljati, in tudi nekateri vsled velicih opravkov in skerbi na take reči nehotē pozabijo, toraj je upati, da še marsikaki goldinarček v ta blagi namen dotekel bo. Ako pa mogilo slavnega Riharja o obletnici smerti njegove s pravico-zasluzenim spominkom ozalīsati hočemo, se z napravo taistega ne bo dalje veliko obotavljati. Prosim toraj, naj se mi nikar ne zameri, če se enkrat o ti reči svetovavno spregovorim. —

Ljubljana ima na vse strani izobražene, onikane, zvedene, za blagor in čast naše mile slovenske domovine vnete gospode. Zeleti je toraj, naj bi stopili zmed duhovščine in učiteljstva (iz stanov slavnega pokojnika), pa še kaki drugi veljavni možje skupaj, ter bi rekli končno-določno besedo, kako in kaj. Mislimo po svojem priprostem razsodku, da bi se v ljubljanski čitavnici, kjer se o večerih gospodje vsih stanov shajajo, naj ložje ta reč določila. Denarja ni veliko, tedaj tudi menda ne bo veliko zbirati. Morebiti bi zadostilo: znamenje našega odrešenja, sv. križ na visokem, kamnitem, stiriogelnem stojalu, ki naj bi bil ozalīsan spodej in zgorej z ličnim obrobkom. V spodnjo stran postamenta naj bi se napisalo ime, stan, rojstni kraj, rojstni in smertni dan ranjega; — na straneh naj bi se na desni prostorček vdolble znamenja duhovskega stanū (kelih, bukve in stola,) na levo pevska lira; zadej pa bi se lepo podal kratek izrek, ali tudi verstica (n. pr. kaj enacega, kakor govori „Motto“ kratkega življenjepisa rajnega Riharja, ki bo menda natisnjen v knjigah družbe sv. Mohora za leto 1865 *) ter se glasi:

„Dokler bode se slovensko pelo,
Ime tvoje, slavni Rihar, bo slovelo.“

*) Naj bo družba sv. Mohora o ti priliki še enkrat Slovenem živo priporočena. Za letno plačilo enega goldinarčka dobijo udje letos po pet knjižic, tedaj vsake stanajo le po 20 n. kr., s čimur je komaj papir, črnilo in bukvovez plačano. Koliko pa pride s podpiranjem te družbe koristnih bukvej med Slovence in koliko se stori tudi pobožne molitve, sklenjene z odpustki, to je pa še veliko več vredno. Opomnimo pa, da za letos pristopiti je zadnji čas! Pis.

ali kaj družega tacega. Spominek naj bi obdajala, ako je prostor in denarne moči zmorejo, nizka železna ograja. Ker pa več oči več vidi, naj svetujejo o tem tudi še drugi, samo preveč počasni naj ne bodo s svojimi soveti, da priložnega časa ne zamudimo. Dva mesca je komaj za izdelovanje spominka še časa — ni ga obilno; tedaj naj se ta reč nemudoma v obravnavo vzame ter delo izvoljenemu mojstru izroči. Četertek pred ali po sv. Jakopu naj bi bil spminek postavljen in v ta dan naj bi se obhajala že nasvetovana cerkvena obletnica s peto sv. mašo pri sv. Kristofu. —

K sklepu pa zdaj še en svet, ali bolje reči, prošnja. „Novice“ nam včasih popisujejo ljubljanske čitavnične večerne zabave tako mikavno, da človek velikokrat nehoté misli: zakaj smo vendar eni tako dalje od nje oddaljeni. Večji del pa so take veselice ob nedeljah in praznikih, o taci dnevih pa imajo mnogoteri doma svoje poglavitne dela in opravila, tedaj iz daljave v Ljubljano hoditi o naj bolji volji in naj vročejših željah ni mogoče. Naj proslavi tedaj ljubljanska čitavnica rajnega Riharja tudi s tem, da v dan njegove obletnice ter spominkovega postavljanja napravi zvečer v svoji dvorani „besedo.“ pri kateri naj bi se glavni ozir imel na Riharjeve kompozicije. — Tako bi se v jutro narod spominjal ranjega v goreči molitvi za njegov večni mir in pokoj: večer pa naj bi vedril žive s poštenim razveseljevanjem in nedolžno dobro voljo. Brez dvombe se jih bo snidilo takrat od vsih strani in tudi iz sosednjih dežel mnogo, da bodo počastili ter obiskali rajnega Riharja na njegovi mogili; pa tudi slišali vendar saj enkrat toliko umetno in čislano prepevanje ljubljanskih čitavničnih pevcev. —

Zelimo in upamo, da bi ljubljanski gospodje to reč kmali k dobremu sklepu dognali, ter nam osnovani program v kratkem naznanili bodo... Srečno!

Rodoljub Podratitovski.

Pristavek. Obljubilo je več veljavnih gospodov, da se bodo prav v kratkem v posvet snidli, in zanesljivo se bo kej stanovitnega določilo. Toliko pa zamoremo že zdaj povedati, da se zopet glasi slišijo, naj bi se s spominkom na grobu skenila tudi duhovna spominica, ter naj bi se Riharjeve dela na svitlo spravile. Vred.

Iz Stajarkega, 24. majnika. J. M. (Na kateri strani je omikanost?) Veliko se je čitalo unega mesca o čudnem, bi rekel nekteri, prederzmem činu nekega tirolskega hlapca, ki je na vertu Meranskih toplic dve nesramni podobi pri belem dnevi neusmiljeno razbil.

Časniki raznih barv, liberalni in neliberalni, nemški in slovanski popisali so to dogodbo ter jo razlagali vsak po svoje pohlevnim čitateljem. Večidel so se grozili ubogemu hlapcu in verle Tirolce imenovali nevedne, neotesane divjake, in kdo več kaj še vse? S takim psovanjem so mérili in streljali sovražni časniki na katoliško reč, sploh na vse katolicane, češ, da le pri njih je kaj tacega „grozovitega“, „divjaškega“ mogoče, pri njih ni napredka in omike, ker nimajo nič čuti za umetnosti in lepe vede.

Ti lesičji papirnati preroki so zamolčali, da ima pravi katolican tenko čut, da dela razloček med pravo in krivo omiko, med keršansko umetnostjo in nejeversko lažiumetnostjo. Uno goji in pospešuje z vsimi svojimi močmi, dušnimi in telesnimi, to pa vsigdar zamečuje. In taka lažiumetnost bile so une Meranske nesramne podobe, in še več — bile so očitno pohujšanje! Slehernega pravega katolicana so v serce žalile in pohujšale. Naš Gospod in Zveličar je pa pred 1800 in več leti pohujšanju strašno „gorje“ zažugal in rekel, da vsaka pohujšljiva reč, naj ti je tudi tako ljuba, kakor desno oko, ali tako draga kakor roka, naga i. t. d., mora se odpraviti in zavreči. In ta sveti izrek še zdaj velja, in bo veljal do konca sveta vsem pravim katolicanom. Verla „Danica“, ki se hrabro vojskuje in vsigdar svoj glas povzdiguje zoper vsako pohujšanje, naj pride od katere koli strani rado, povedala je tudi to tirolsko dogodbo v svojem 14. listu, pa jo v duhu keršanskem

presodila, vse drugači, kakor uni neimenovani pseudoliberalni časniki. Naj pové svojim čitateljem tudi, kar slavni Alban Stole piše v svojih Abc-bukvicah, svojem letošnjem koledarju *). On pripoveduje uni zelo podobno prigodbo. Neka dekla bila je v službi pri gospodiču, ki je barantal s podobami. Ker ni imel za vse podobe zadosti prostora drugod, shranil jih je nekoliko v dekelni sobi. Med temi je bila podoba nejeverske boginje Venere ali Žive, zelo nespodobna in pohujšljiva, ker bila je vsa naga. Sramožljiva keršenica prosi gospodarja, naj odpravi to nesramno spako iz sobe. Ali on pravi, to ne more biti, podoba je draga, celih sto goldinarjev lahko zanjo dobim, pred je ne morem nikamor odpraviti, de kupec pride. Dekla si misli, ako tudi gospodar nesramno podobo proda, pohujšanja ne bode konec, bo pač drugim ljudem v spotikljej in zapeljevanje. Zatoraj vzame nož, zreže podobo na drobne kosce ter plača gospodarju iz svojega sto goldinarjev. Gospodar je denarje vzel in prej ko ne mislil — dobro sem prodal.

Zdaj pa častite čitatelje vprašam, naj sami sodijo in odgovorijo, ali pri gospodiču ali pri dekli; ali pri sovražnih časnikarjih, ali pri tirolskem hlapcu, na kateri strani je omikanost?

Iz Gorice, 28. vel. trav. L. S. Da izverstno cerkveno petje veliko k pobožnosti in slovesnosti pripomore, pokazali so na dan sv. Rešnjega telesa naši gg. bogoslovci. Peli namreč so častiti gospodje slavnega skladatelja G. Riharja predpeve tako izverstno in pobožno, da smo ginjeni stermeli nad petjem, kakoršno se v našem mestu malokdaj sliši. Slava tedaj gospodom pevcem! slava posebno tudi gosp. bogoslovcu A. Trepal-u, ki pevce tako krasno izučuje. Slava njim, za čast Božjo vnetim!

Ker ravno od petja govorim, še to-le: Naj bodo neprecenljive pesmi Riharjeve, ki se dobivajo v Ljubljani pri sestri skladatelja Riharja, učenikom naše škofije posebno priporočeni! Z Bogom!

Kaj je kej novega po širokem svetu?

„Italianissimi“ in pa časniki hočejo Pija IX po vsi sili in svoj pot smertno bolnega imeti in mu mertvaško pesmico zapeti. In zakaj? Laški rogovileži menijo, da bodo potlej Rim pozobali, kakor zrelo jagodo. Bertavi bebeci! V Rimu imata zraven Pija IX še dva govoriti. Eden je Napoleon III, ki svet natoleva, da ni v Rimu s svojo vojno toliko iz verskih, kolikor iz političkih nagibov. Nočemo ga mi soditi, ker Bog vé njegove misli; vendar pa bodi si to ali uno, gotove je, da so Rima lačni Sardinii in garibaldeži na ledu. Ako Napoleon brani Rim iz verskih nagibov o življenji Pija IX, ga bo branil iz ravno teh namenov tudi po njegovi smerti. Ako ga derži v pesti pa iz političkih namenov, ga ne bo deržal le samo dokler bo živel Pij IX, ampak dokler bodo živele osnove Napoleonove. Ako bi pa po kacih hudih naključjih Napoleon III vendar hotel Rim rogoviležem izdati, je nad njim še drugi, ki ima sam govoriti in kteremu je v oblasti Pijevo, Napoleonovo, pa tudi hudobnih laških roparjev življenje. Bog še nikoli ni dopustil, da bi se bilo napadnikom na Rim in papeža dobro izšlo, pa tudi zdaj ne bo. Ozrmo se le na eno samo dogodbo. — 24. u. m., v god „Marije pomočnice,“ je bila zopet obletnica, ko se je bil od pravega Napoleona preganjani papež Pij VII nazaj v Rim povernit. Naj nekaj tega premisljaka izšipnemo iz verle „Armonie.“

Serčnost in molitve so podpirale Pija VII v njegovi ječi, in na ta stebra opert si je bil zmage svést. Serčnost in molitev! kličemo tudi mi dobrim katolicanom.

*) Ta verla in silno vedrilna knjižica (ABC für grosse Leute. Kalender pro 1864), ki je že v tretje natisnjena, bodi vsim priporočena; to je branje, ki ima sol in iskre. Kaj tacega ne trase v vsakem germu. Vred.

in zmaga Pija IX zoper rovarstvo je gotova. ... Napoleon I je menil, da je gospodar svetá, delal je s kraljestvi in s kralji po svoji volji; v pregnanstvo gonil škofe in kardinale, jih metal v ječo, če so bili papežu stanovitno zvesti in pokorni; vjetničen je bil tudi namestnik Kristusov, in bil je odpeljan jetnik na Francosko! Ali Pij VII je bil tudi v ječi rimski papež in poglavar keršanstva; Napoleon pa neusmiljen samosilnik. Francija časti jetnika, in gleda z zaničljivostjo na trinoga. Serčnost pa molitev, ne razdraženost! je rekel Pij VII. In to orožje je vzelo prevzetnemu vladarju žezlo iz roke in njega vtisnilo na otok, in tam je konec storil, razgrajan od tiste Evrope, kateri je bil šiba. Živinska moč je bila premagana, slabost pa (Pij VII) se je na svoj zmagoviti sedež povernila!

Pij VII se vrača na svoj sedež, in po vsih mestih se razlega en sam glas iz vsih strani: Slava papežu! — Ni pa bilo tako popotvanje francoskega nasilnika. Gre pa Napoleon in vpijejo: Slava kralju! Slava Ludoviku XVIII! Preč s samosilnikom!

Pij VII pride v Jakin (Ankono), in sprejet je z nezmerim veseljem. Množica mornarjev izpreže konje s papeževega voza, privežejo vervi iz rudeče in rumene svile, in klicaje slavo in veselje ga zmagovitno po potih peljejo. Topovi, zvonovi, pesmi devic in mladenčev se družijo nepreterganemu preslavljevanju jakinskega ljudstva. Pija VII solze ljubezni oblivajo. ... Napoleon pa se pelje skoz malo vas, obstane, da bi konje spremenil, in truma ljudstva voz obdá, kliče smert nasilniku in postavi vislice pred gostišem. ...

Pij VII 24. majnika zmagoviti gre v Rim in ondi vlada. Napoleon zleze v svoje pregnanstvo in joka. On, ki bi se ne bil anal imenovati se Perunov (Jovov) sin, bi se zdaj rajši klical ubog kapucin. ...

Pa tudi Pij IX moli in je serčin zoper napade rovarske; rovarstvo pa je prederzno, krivično, samosilsko in trinoško: kakošna bo osoda papeževa, kakošna rovarstva? Star je Pij IX, gotovo bo umrl, kakor bomo vsi; ali čutilo pravičnosti tiši in želi, da bi bil poprej še povišan, in ponizani njegovi sovražniki. Kaj je v Božjih sklepih, bo prihodnost pokazala. Toliko je gotovo, da cerkev bo zmagovita, nikakor pa ne njeni sovražniki.

Med tem takim pa smo veseli, da vse naznanila časnikov od nevarne bolezni, nagle vodenice, bližnje smerti papeževe so samo „impia desideria“ — brezbožne želje — brezbožnih rovarjev. —

Zdaj v Kopenhagnu govoré o tem, da bi se Danija, Švedija in Norvegija pod eno žezlo spravile. Danski kraljevič bi vzel v zakon edino hčer švedskega kralja, in brat prihodnje angleške kraljice bi bil prvi kralj tega zedinjenega skandinavskega kraljestva. Pomorska moč take vlade bi utegnula drugim vladam biti strašilo. Severni medved menda že brunda in momlja.

V tem ko se pogajajo, pa ne razumejo v Evropi, se bijejo brez zmage v Ameriki. Obojni vojski ste si bili pet dni v laséh v Virginii. Južni pod Lee-vom so mogli odstopiti z bojiša, severni pod Grant-om in Burnside-om so zgubili 40.000 vojakov! Oboji mislijo, da so zmagali in so ukazali „Bogu se zahvaliti,“ ki ne mara ne za tako mesarjenje, in mu je gotovo žalostna tudi taka hvala.

Znani maršal Pelissier je na Algorskem umrl.

Baron Kuno žl. Kettensburg, ki se je na več vseučiliših, na praškem, heidelberškem in na monakovskem učil pravoslovja, je v Rimu pristopil k dominikanskemu redu. Baron Kuno je še mlad mož, pa izverstna glava.

Laško. Corresp. de Rome piše: Vsi katoliški listi v Neapelnu se močno hudejejo nad mestno gosposko neapolitansko, ktera po povelji iz Turina keršanske podobe po ulicah odstranjuje in s tem verno ljudstvo hudo žali.

„Bilancia“ in „Monitore“ razglasujeta dolgo pismo neapolitanskega višega duhovstva do mestnega gospostva (municipije) v Neapelnu. Pismo prav očitno kaže modrost, gorečnost, vernost, razumnost, pravičnost, ljubezen in trdni značaj duhovšine v Neapelnu. Hinavšina vlade je do dobrega razkrita v njem. — Med drugim pravi pismo: „Odstranjene podobe Odrešenika in Marije Device kličejo vsim v spomin, kakšne zavetnike imamo v Torinu. Nimamo več podob svetnikov! Namesti njih stavijo podobe Garibaldeve in Orsinove. Sej to sta svetnika po mislih občinstva. Mar ne imenujejo Garibalda mesija, mar ne tirjajo očetje od duhovnov, da bi njih otroke na imena Garibaldi, Orsini itd. kerševali, in če nočejo tega storiti, jih mar ne kaznujejo z zaporom? Ali niso Orsinita kot mučenca oklicali, in mar ne praznujejo vsako leto njegove smerti? Vse je sedanjemu rovarstvu na Laškem zoperno, kar spominja na verno preteklost. B. P.

Iz Rima pišejo 23.: Sv. Oče so bili šli predvečeranjim o popoldanskih urah na navadni sprehod. V Vatikan nazaj so prišli skoz „porta del Popolo“ in so po poti „di Ripetta“ peš šli, v veliko veselje Rimljanom, kateri so vidili, da je ozdravljen bolehnosti njih papež in vladar. Svesti smo si tudi, da se bodo sveti Oče vdeležili procesije presv. Resnjega Telesa. ... (Se je res zgodilo, kakor naznanila pričajo.)

V torinski zbornici kričijo in se upirajo zoper milošnjo sv. Petra in zoper novi papežev zajem ali naposodilo, dobri katoličani pa pridno, da nikoli tega, neprenehoma podpirajo svojega občinskega Očeta, ki so prišli v tolike stiske po drugih hudobii. Katoličani so hiteli podpisovat se na novi zajem 50 milijonov frankov: in že terdijo, da je ves zajem podpisan in da podpisi še dosti višej segajo. To kaže, da katoličani bolj verujejo v obstoj papeževe vlade, kakor pa v terpež kraljestva Italije. — Radi vpijemo zoper nečloveške italijanske rogovileže, radi pa tudi pozabimo, da pri nas ni se sence tiste prečudne ljubezni in priserčne vdanosti do matere sv. Cerkve, kakor je v neštevilnih italijanskih sercih. Dela to spričujejo. Ali čete eno zvediti? Une dni je dobila „Armonia“ za milošnjo sv. Petra celo stotino perstanov, vse skozi zlatih in olepsanih z demanti in dražimi kamni, zlato naročnico, dva zlata uhana in dražico iz zlata v ribji podobi — vse za denar sv. Petra. Res je: „Le sama katoliška vera, le samo pobožni častivci Device matere, le samo otroci Pija IX so možni takega junaštva, tolike ljubezni, tolike vdanosti do namestnika Kristusovega. Slava torej Marijnemu mescu! Slava Piju IX! Slava katoliški veri!“

V londonskem okrogu je bila te dni posvečena nova katoliška cerkveca Device Marije v Turnham-Green-u. Zidala jo je veči del iz svojih stroškov gospa Tasker, ki je v sosesčini tudi zidala šole za katoliške dečke in deklice. G. M. Ryon, duhovni pastir ondi, ki je bil duša tega dela, ima duhovnega pomočnika ravno toliko učenega kolikor pobožnega g. dr. Kaminski-ga, ki je ena izmed toliko zertev sedanjega poljskega upora, iz česar je ruska vlada priložnost vzela nesrečno Polonijo oplentiti ali z železom ali pa s pregnanstvom nar bolj blagih in plemenitih sinov. Kardinal Wiseman je po evangeliu in izverstnem ogovoru preslavljal nespremenljivost katoliške Cerkve, in si ni mogel kej, ter je o tej priliki grajal pohujstljivo simpatijo (sočutje), ktero so anglikanski (krivoverski) škofje skazovali v oziru Garibalda, kakor bi ne vedili, da ta človek ni le samo sovražnik katoliške vere, ampak vsega razodenja. To spričuje eno njegovih pisem, v katerem preslavlja česenje ali malikovanje pameti (de la Raison). To pripoveduje londonski dopisnik v „Journ. de V. et Camp.“

Za misijon v sredni Afriki se odpira novo upanje, ako je res, da je mérjevec Damiatí-bej že v Korosko odšel, ter bo pričel priprave za železnico med Koroskim, Berberom Hartunom, Kasalo in Savakim-om.

Arabci afrikanski čezdalje hujši rogovilijo v Algerii zoper Francoze, v Tunis-u zoper svojega beja. Eri pripovedujejo, da neki laški izseljence je Arabe našuntal, da Francozi ne morejo svojega gospostva v Afriki ohraniti. „Moniteur“ pa pripoveduje drugo vestorijo. Vsi glavarji v Algerii, ki so se bolj ali manj radovoljno Francii podvergli, meni ta list, so obdelovani po angleški zoperfrancoski propagandi v Carigradu; in da ta propaganda v prid „korana“ in zoper „evangelij“ dobiva pomoč od angleške vlade. Anglija dosedaj še ni priznala Francii njenega posestva v Algerii, zraven tega pa ona hoče razdeliti Napoleono moč, da bi ga k miru prisilila. Mahometanska propaganda v Carigradu tedaj natiska z angleškim denarom arabski časnik, ki ga po Algerii pohlepno berejo, in da ta arabski list podziga sovraštvo zoper Francoze in zmiraj napoveduje, da bo konec tujega zatiranja ter bodo vsi kristjani pregnani iz Afrike. To je zares hud sum, pa tudi gerda potuha, ako bi Anglija kaj takega počela zoper kristjane! Toliko je gotovo, da mohametanska prenapetost keršanstva nikoli ne bode rada terpela; prebrisanosti pa tudi Arabljanov ni potreba preveč učiti. Pariški dopisnik sicer pravi, da tolike moči vse vladarstva in pa Francija v Algerijo pošiljajo, da punt ne bo mogel imeti družega vspaha, kakor da bodo že tako vsi oslavljeni Musulmani še slabši in sovraštvo bo pospešilo padee turškega vladarstva; ni pa pozabiti, da arabski jezik je nar bolj razširjen na zemlji, in ti ljudje vedo bolj skupaj držati, kakor keršanski poglavarji. Ako se navije vesoljni vojskni klopčič v Evropi, utegne turški fanatizem še kaj nepričakovanega poskusiti, kar se vé, da bi poslednjic njegov padee pospešilo. V poslednjih svojih vojskah je turčin pokazal, da ravno tako slab tudi še ni, kakor se mu zmiraj oponaša.

Lesniki, jabelka in lesnika.

Kakor poprej v Mehiki, tako so tudi v mali samovladi novi Granadi, v srednji Ameriki, freimavrarji državno veslo nase spravili, in išejo si ga obdržati, z divjaškimi djanji, ukazi in postavami. Lani so bili ukazali ti mercinarji vse katoliške cerkve zapreti in prepovedali so katoliškim mašnikom maševati ali kako drugo cerkveno opravilo zverševati, in žugali so iz dezele jih pregnati, ako bi se branili določila podpisovati, kakoršnih kakor škofje in mašniki podpisovati ne smejo in država pa ne pravice jih vsilovati. Pred nekimi tedni je katolišk duhoven iz Angleškega v nekem gostišu maševal, otroka kerstil in umirajočo gospó s sv. sakramenti previdil; vradnja pa ga je zato posvarila in poslednjic se mu je še pravda obesila. Neki domač duhoven je bil v ječo veržen, ker je otroka nekega tujea kerstil. Tako se godi v drželi, ktere konstitucija prebivavcem nar bolj doveršeno versko svobodo zagotavlja! To je freimavrarska, nesverska in novoitalijanska svoboda, kteri vsi filistejci kričejo: Zivila!! — Znano je, da so v Parizu o prvi francoski prekueci neko mlado nestramožljivo za boginjo pameti častili. Časniki pripovedujejo, da je ta oseba, že močno stara, umerla 30. kim, pr. l. Uboga boginja je bila v starosti slepa, dolgo časa zmotena in potrebno hrano si je mogla izberaciti. — Letos bi se imela v Krakovem obhajati 500letnica ondotnega vseučiliša. Obhajala se bo, pa le po načertu, ki so ga na Dunaj poslali v potertjenje. Vseučiliše je ustanovil kralj Kazimir veliki; vnukinja njegova kraljica Hedviga pa ga je bogato obdarovala. — Burboni v pregnanstvu. Marsikoga bi morebiti mikalo zvediti, koliko kraljevičev iz same burbonske hiše v pregnanstvu živi. B. P. jih našteva: Iz kraljeve hiše francoske: grof Chambord. Iz orleanske: 12 kraljevičev; ti so: grof de Paris, vojvod de Chartres, vojvod de Nemours, grof d'Eu, vojvod d'Alençon, princ de Joinville, vojvod de Penthièvre, vojvod d'Aumal, princ Condé, vojvod de Guise, vojvod Montpensier in Infant Filip. Iz špansko-

burbonske hiše: 3 kraljeviči: Infant don Juan, Infant Karol in Infant Alfons. Iz napolitansko-burbonske hiše: 13 kraljevičev: Kralj Francišk, grof Trani, grof Caserta, grof Girgenti, grof Bari, grof Catalquirone, princ Capua, grof Aquila, Infanta Ludovik in Filip, grof Trapani in Infanta Leopold in Ferdinand. Iz parmezansko-burbonske hiše: vojvod Robert, vojvod Karol in grof Bardi. — Quid est „svoboda?“..... To je „svoboda,“ da marsikteri dunajski listi že več lét vse ulice pometajo s „konkordatom,“ da kardinala Raušerja in usmiljene sestre po vsem avstrijskem blatu vlačijo. „Figaro“ (16. pros. 1864) med češ-bistroumkami konkordat imenuje „den schwersten Schlag, der uns (quis est iste „uns?“) getroffen, der auf alle Freunde Oesterreichs (Qui sunt isti „Freunde?“) niederschlagend gewirkt, eine Hauptklippe, an der sich das Reformproject zerschlagen (quale est istud „Reformproject?“),... der wahrscheinlich noch andere Schläge eintragen wird (komu?).. V ravno tistem listu kaže „figura,“ kako mojster „Liberalizem“ „Avstrijo“ z zemlje kviško dviga; prav zaničljivo narisan mnih pa na tleh leže z jezero britkostmi konkordat pri sebi tiši in z merševko „Finanznoth“ vred Avstrijo v blato nazaj vleče. Tako zasramovanje cesarsko-papeževe pogodbe — svoboda esse videtur; cerkvene naredbe, kjer in kolikor se more, pa z blatom okidovati, je mnozih „liberalnih“ listov „gestrenger Herr Liberalisem.“

Iskrlici.

Zvonček. Od prve pomladanje cvetice, imenovane „zvonček“ (*Galanthus nivalis*), se pripoveduje taka-le njezna govoricca: Ko je bil Bog vse vstvaril, trave, zelisca in cvetice, in jim dal lepe barve, ktere jih kinčajo, naredil je zadujic tudi sneg in mu reče: „Barve si sam poišči, saj boš tako z barvo vred vse vničil.“ — Sneg je šel k travi, rekoč: „Daj mi svojo zeleno barvo;“ — šel je k roži in jo prosil, da bi mu dala svojo rudečo obleko; potem je šel k vijolici in k solnčnici, zakaj sneg je bil nečimern, hotel je lepo suknujo. — Pa trava in cvetice so se mu posmehovale in so ga odpodile. Vsede se pa še k zvončku in žalostno mu reče: „Ako mi nikdo barve ne dá, godi se mi kakor vetru, kteri je le zato tako hud, ker je brez barve in torej neviden.“ Ako jamem tudi jest rojiti in se maševati, kako bote obstale vé cvetice nevošljivke, in pa zlasti ti, mehki beli zvonček? — Nesrečni sneg se je zvončku smilil, torej mu je ta mila cvetica razborno rekla: „Če ti je moj slabi plašček všeč, vzemi si ga.“ — In sneg ga je vzela, in od tega časa je bel. Pa vsem cveticam je ostal sovražnik, le samemu zvončku ne. Zvonček namreč že svečana ali sušca mesca cvete in dostikrat celo izpod snega kuka. (Prосто poslov.)

L. Pesjakova.

Kam se vverstuje človek? Minčica je mamice prosila, da naj bi šla v učilnico po svojo sestro. Materi ni bilo moči odreči prošnje ljubljenci svoji in kmalo Minčica židane volje v šolo priskaklja. V izbo stopivši vidi marsiktero prijateljico, sosesčine hčerke, bratranko Urško in v prvi klopi zagleda belkasto glavico drage svoje sestrice. Učenik so deklicam ravno razlagali zivalstvo, rastlinstvo in rudstvo. Deklice zvesto poslušavši so razumno odgovarjale, v kteri teh razdelkov se vverstujejo cvetice, rastline, drevesa, zivali, kamni in kovinske rude. Kar vprašajo učenik: „Povejte mi, kam pa človek?“ — Vse umolknejo in molčč vprašaveca gledajo. V tem trenutku Minčica zavpije: „Človek je pa za nebesa!“^{o)}

L. Pesjakova.

^{o)} Ta odgovor je malo ne tako priprost, kakor unega kmeta, ki je pri sprasevanji na vprašanje: „kaj je človek?“ odgovoril: „moliti mora;“ pa je vendar vse drugač moder kakor pri mnozihih učenihi naravoslovcihi, kteri človeka z opicami v sorodovinstvo stavijo; če pa vendar takemu modrijanu rečeš, da je „opica,“ v lasi ti bo skočil. Priprosta pamet vé definirati, da človek je nekaj takega, ki se mora k Bogu po-

CVETLIČNIK ZA ŠNARNICE.

II.

Marija Devica v „Dorfen-u“ na Parskem in njena podoba v uršulinski cerkvi v Ljubljani.

(Konec.)

Imenovani gospod Jožef Gnütz je bil mož-beseda, dal je milostno podobo Marije Device zmalati, jo k izvirni podobi dotakniti, blagosloviti, in mesca sušca 1738 jo v uršulinski samostan v Ljubljano pošlje. Veliko veselje je storil ta posebni dar takratni prednici, g. Marii Ani Karolini Dete-Jezusa — rojeni žl. Pök, ki je bila goreča častivka neomadežane Marije Device in si je bila že poprej kakor učenica pri samostanskih rejenkah v razširjeni Marijinega čiščenja velike zasluge pridobila. Odkar je bila pa prednica, takrat že deveto leto, je napravila s privoljenjem višjih mnogotere opravila in pobožnosti v čast Marije Device. In zdaj je dobila še novo priložnost skazovati svojo gorečo ljubezen do nebeske Kraljice. Mislila je pa na to, da naj bi se tega tako imenitnega novega zaklada tudi svetni ljudje vdeleževali. S pohvalo vsih sester je bilo torej odmenjeno, da naj se podoba prestavi v cerkev. Veliki petek 1738 tedaj, po kuševanji križa pri božjem grobu, zvečer po osmih, je bila v procesii podoba prenesena iz stanice gospé prednice v cerkev; 39 kornih redovnic in 13 sester z rejenkami vred jo je s prižganimi vošenimi svečami spremljevalo. Djana je bila v stranski altar pri vratih ob levi strani, kjer se znajde še dandanašnji. Spomina vredno je, da pri tem opravilu je bila vsa množica tako v serce ginjena in pretresena, da se je vse solzilo. Znati je, da bila je posebno volja Vsegamogočnega, da naj se ravno tukaj časti ta podoba njegove preblažene Matere. Ko je namreč generalvikarij Šiling (Schilling) l. 1726 v novi cerkvi altarje za sv. mašo blagoslovljal in je k temu altarju prišel, postoji v dvomu, komu naj bi ta altar posvetil? Kmali pa reče: Ta altar bom blagoslovil Materi Božji na čast; za častno pa je bila tje postavljena podoba, ki je kazala, kako je sv. Duh prišel nad aposteljne. Častitljivi naslov ali ime je tej podobi dala gospa prednica; imenuje se „Kraljica mirú.“ V tem pomenu sta bila zgoraj namalana dva angela, katerih prvi derži v roki pisanje „Regina Pacis,“ Kraljica mirú, drugi pa: „Funda nos in Pace,“ vstanovi nam mir. Odsihmal je zaupnost do Kraljice mirú neizrečeno rasla (česa neki človek bolj potrebuje in pogreša kakor sladkega mirú?); mnogotere pobožnosti so se pred tim altarjem opravljale in bralo se je nestevilno maš. Le samo od 6. aprila 1738 pa do 1. prosenca 1739 je bilo pri tem altarju branih 1100 ss. maš. Vzrok tega posebnega zaupanja pa so bile mnogotere milosti, ki so jih verniki na posredvanje Kraljice mirú od Boga prejeli. V obletnico prenaševanja, 4. mal. travna 1739, je takratni spovednik g. Matija Klemens v govoru pri popoldanskem opravilu že pripovedoval več posebnih milost in dobrot, ki so jih verni v samostanu in od zunaj skoz leto dosegli po Marii, Kraljici mirú; naznanil je pa tudi, da skoz celo leto se je bralo pri tem altarju 1663 ss. maš. — Nadaljno popisovanje pripoveduje več milost, čudnih ozdravljenj itd., ki so jih verniki po Kraljici mirú od Boga prejeli. Nekatere tacih prigodb smo o priliki že povedali. Naj pridenemo še nekatere, s pristavkom pa, da s tem ne menimo razsojevati ali terditi, da je to ali to ravno čudež; dobrote in milosti so, kakorsne koli, ki so verniki bili prepričani, da so jih na Marijne prošnje od Boga prejeli.

vzdigovati, id est: moliti; in otročja pamet razloči, da človek se ne more prav za prav šteti ne med rudninostvo in rastlinstvo in ne med živalstvo, temuč da ima višej gori — nad zvezdami — v nebesih take, h katerih verstam se sme pristevati... Učeni pa to tako radi pozabijo! Vr.

Štirletna hčerka gospé Amalije Veberice je bila igraje denar v goltanee spravila, da ni mogel ne naprej in ne nazaj. Ze je bil vrat zatečen in obličje vse spremenjeno; nobena pomoč ni nič izdala, tedaj mati s hčerko vred poklekne in prosi: Mati Božja pri Uršularica, pomagaj mi! — in nato je otroku denar srečno dalje smuknil in izšlo se je brez vsake škode ali nevarnosti.

Neka deklica, ki se je s šivanjem preživila, je neprevidoma iglico pogoltnila, katero je deržala v ustih, in ostane ji poprek v vratu. V ti nar veči sili pokliče „Kraljico mirú“ na pomoč in iglo srečno iz sebe verže, katero je dala pozlatiti in jo je Marii darovala.

Neki voznik na kmetih je peljal težko obložen voz sede na enem konj, ki sta voz vlekla. Splašita se pa konja in revč tako nesrečno pade, da mu noga pod voz pride in kolo čezno gre ter mu jo vso zmečká. Poklicani zdravnik je nogo našel že v prisadu. Imel je pa poškodovani sestro v Ljubljani, kateri je to nesrečo naznanil, in ona mu svetva, da naj se priporoči Mariji „Kraljici mirú.“ To spolni in se srečno in do čistega ozdravi. Viditi je pa, pravi rokopolis, da Marija ni dopustila, da bi se bilo to ozdravljenje pripisovalo ljudem ali častni pomoči; zakaj v kratkem ga je noga jela spet boleti, in pa tako hudo, da celo hoditi ni mogel. Ni pa opustil zaupanja, temuč v novo ise pomoči pri milostnem altarji, in se obljubi tje s sv. mašo. Djalo bi se, da bolj vleči kakor pa peljati se dá k altarju milostne podobe, ker na bolečo nogo celo ni bil zmogin stopiti. Pričela se je bila sv. maša, pri kateri je bil pričujoč sede, pa z nar veči pobožnostjo, in serčno prosi Marijo za njeno pomoč. Začne se druga maša, pri kateri še ostane, je pa že ves čas zamogel klečati, dasiravno le samo na nepoškodovani nogi. Zopet se hoče dati iz cerkve peljati, prične se pa precej zopet tretja maša pri milostnem altarji, in on čuti močnin nagon, da naj še pri ti maši bode v čast Matere Božje. Ostane res, zamogel je pa tudi že brez priteznosti ves čas na obeh kolenih klečati. Po maši pa je šel sam brez človeške pomoči domú.

Neka ženska je bila tako hudo vodenična, da je zdravnik nad njo obupal in jo je opominjal, naj se na smert pripravi. Le-tá je imela podobo Kraljice mirú, in k nji pribeži za pomoč, ki je pri ljudeh za njo ni bilo več. Kakor more, zleze iz postelje pred podobo in priporoči Marii svojo nadlogo, ter jo serčno prosi, naj jo bolezní reši. Potem se v posteljo verne in zaspi. Med spanjem pa gre silo vode in sókrovica od nje, tako da se bolje počuti, ko se zbudi. Zdravnik, ki jo drugi dan obiše, začuden oprašuje, odkod je to zboljšanje. Pripoveduje mu, da tukaj je nebeska zdravnica pomagala, in nato tudi on priča, da to neprevideno zboljšanje se ni moglo po naturni poti zgoditi, da se torej po pravici mora pripisovati priprošnji naše mogočne nebeske Kraljice Marije. Žena, ki je bila kmali potem popolnoma zdrava, je rekla, da je pripravljena priseci za to od Marije doseženo milost.

III.

Iz Terziča na Gorenskem. (Konec.) Pervemu dekletu, Mici Tavčar, se je pa dvakrat zaporedoma sanjalo, da je okoli imenovane cerkvice hodila in bila tam pri maši. Šla je kmalo po teh sanjah v uno cerkev pred altar Marije Device Pomočnice, kjer se ji je skerčena noga ravno med povzdigovanjem v veliko začudenje pričujočih stegnila, in ona je vesela in zdrava ostala.

Berglje visé na steni poleg Marijnegu altarja z majhno tablico, na kateri je napis: „Mica Jane. Tukaj sem bila uslišana pri Tebi, o Marija, 2. dne oktobra 1863. leta. Češena si, hči Očeta neb.; češena si, mati Sina B.; češena si, nevesta sv. Duha; češena si, nebes in zemlje Ti kraljica. — bodi naša zdaj in večna pomočnica.“

Po teh navedenih čudnih zgodbah je v omenjeni cerkvi, kakor sem že rekel, dan na dan po več ss. maš.

Nasa častita duhovšina je bila že večkrat naprošena za kako sv. mašo na nemških Brezjah. S kako pobožnostjo pa ljudje tu sem prihajajo, kako ginljivo molijo, tega ti ne morem popisati, dragi moj bravec, drugači kakor da se sam prepričaš, kot sem se jaz, ko sem neki navadni delavnik tjakaj prišel, in polno cerkev ljudi najdel, ki so iz daljnih krajev s svojimi duhovni tu sem prišli. Marsikaj se sliši še zdaj, da je ta ali uni uslišan in ozdravljen bil. Zatoraj sem naznanil ti zgodbi Tebi, draga Danica, da ju razglasiš po daljnem svetu, in poveš vrednim častivcem Marije Device, da je Ona še zmiraj gorečo molitev uslišala in svojih otrok tudi zdaj še ne zapusti, ako s pravim srcem k nji zdihujejo in jo na pomoč kličejo. Da pa teh čudnih zgodb nisem bil poprej razglasil, je bilo vzrok, ker sem čakal, da se bo znabiti kdo drugi pred oglašil, pa — zastoj. Iniqui igitur, qui me tacere de ro tanta postulant. Mirabilia ejus narranda! Ivan T. *1872*

IV.

Z Dolenskega. Srečen presrečen, kdor se pod Marijino varstvo zroči. Marijo za svojo ljubo Mater in pomočnico izvoli, in pogosto k nji za pomoč zdihuje. Gotovo bo pomoč zadobil in bo obvarvan hudega. O naj bi se ljuba mladost že zgođej pod Marijino varstvo izročila in se ji potem pogosto priporočevala ter njo prosila, naj pomaga naj dražji zaklad, čez vse lepo čistost neomadeženo ohraniti. Ker je nebeški Materi in neomadežani Devici Mariji ta lepa čednost čez vse dopadljiva, gotovo kdor bi k nji zdihnil in klical za pomoč, bi ta dragi biser tudi v nar hujših skušnjavah srečno ohranil.

Neki mladeneč, kateri še živi, je v svoji zgodnji mladosti večkrat kakšne bukve bral in v bukvah tudi našel, koliko pomoč je marsikteri zadobil, kateri se je Marii priporočal; posebno pa, de čistost je nji čez vse dopadljiva, in kdor k nji za pomoč zdihuje, de čistost ohrani. Tudi on sklenc že v prav zgodnji mladosti, vsak dan k časti Marije Device po tri česenasimarije moliti, de bi čistost sprosil. Čeravno takrat on ni še vedil, kolika vrednost je sv. čistost, in kako se zapravi; vendar to molitev začne in jo zvesto opravlja. Kadar odrasce, gre po svetu, pride med hudobne tovarše, kateri ga vsega pohujšajo s svojimi hudobijami, gerdim govorjenjem in djanjem. Začele so ga pregrehe veseliti in v velike nevarnosti se podá. Hudobno nečiste misli in želje ga vedno v greh vlečejo; večkrat pride nevarnost, de bi se popolnoma pogrznil, pa neki stud do tega greha ga zderžuje. — Večkrat je bil tudi v greh moten in napeljevan od ostudnih nečistih oseb, ali vselej je bil čudno iz nevarnosti rešen. Tudi v svoji spridenosti te navadne molitve ni opustil. Večkrat ga je skušnjava motila: Kaj moliš? Greha želiš, pa prosiš, de bi obvarvan bil! Nehaj moliti! On pa molitve vendar le ni opustil; vedno moli in prosi za sveto čistost; Naposlednje se mu po sedemletni dušni slepoti oči odpró, de spregleda, se sprebudi in prenišljeje grozne sanje svojega dosedanjega življenja, silne nevarnosti in prepade, po katerih je hodil, in vendar je brez najhujših ran iz njih prišel. Zdaj še le spozná, kdo mu je bil pomoč v tolikih nevarnostih, in v grešnem spanju in slepoti, de ni zabredel v nar globokejši mlake. Zdaj začne Marijo, svojo Pomočnico, zvestejši, serčnejsi častiti, in se ji izročevati, in želi jo hvaliti in povisevati za to dobroto in sklenc, pod njenim varstvom živeti in umreti. O naj bi starši že v prvi mladosti otroke pod Marijino varstvo priporočali, odraščene pa vedno opominjali, de naj se k precisti Devici izročujejo, de bi zamogli prelepo čistost neomadežano ohraniti. Potem bi ne bilo toliko nesrečnih, spridenih mladencev in deklic; s tem bi se zamenjala nečista ljubezen s sveto ljubeznijo do Marije Device in Zenina čistih duš, kateri pravi: Blagor jim, kateri so čistega serca, ker Boga bodo gledali! K.

K Marii ob koncu Šmarnic.

O Marija, nam preljuba Mati!
Šmarnice nam grejo h koncu zdaj;
Daj, te prosimo, pri nas ostati,
Da osrečimo se vekomaj.
Ti skoz leto naša pomočnica
Bodi nam v britkostih in težavah.
In pri Bogu močna besednica
V vsih napadih, silah in skušnjavah.

Vodi, o Marija, nas sirote
Skoz vihár na večno-svitli plan.
Varuj, da v pregréh in zmót strahote
Tvoj otrok ne bode pokopan.
Sprosi pa, o vselej dobra mati,
Da b' goreče vsi Bogá ljubili,
In zamogli bomo kdaj obstati
Srečno pred Sodnikom v zadnji sili.

Ti, o mati, nam odpri nebesa.
Kadar loči smertna nas britkost;
Súd pokaži svojega telesa
Nam takrát, to večna bo sladkost.
Tam se bojo, o Marija Mati!
V svetem Trojstvu duše napajale;
Tam ne bodo v zarji solčno-zlati
Lepe Šmarnice nikolj nehale.

M. R.—t. podučitelj.

Marija česena si Ti!

Ko nočna tamnica Se s svitom zamenja, In mila danica Migljeti začenja, Že v Tebe, Devica, upiram oči. Ter molim: Marija, česena si Ti!	Če huda skušnjava Se mi prilizuje, Posvetna blišava Serce zapeljuje; Je naglo oteto brezbožnih stvari, Ko kličem: Marija, česena si Ti!
---	--

Ko težkega dela Po licu pót lije, Se duša vesela Spominja Marije. In usmiljena mati pomoč mi deli, Ko pojem: Marija, česena si Ti!	In zopet ko tmina Po zemlji nastaja; Mi serčna globina To misel navdaja, Da preden zaprejo se trudne oči, Še zdihnem: Marija, česena si Ti!
---	--

Marija Devica
Ti moje vodilo!
Pri Bogu Prošnjica,
In upanje milo;

Oh sprosi, ko truplo mi smertno zaspi,
Da pel bom v nebesih, česena si Ti!

Fr. Silvester.

Marii Devici.

Devica naj milejši, Za Bogom, naj čistejši! Ziveti čisto kdor želi, Naj k Tebi prideži.	Brez Tebe smo nezmožni Ostati mi nedolžni; Oh sprosi nam od Sinčeka Dar čistega serca.
--	---

Ker Ti si vsa vsa sveta, Brez madeža spočeta, Precista mati vsaki čas; Marija, pros' za nas!	Devica sladkomila, Ki vselej si ljubila Nedolžno-čiste dušice, Tud nas usmili se! —
---	--

Vse čiste nas ohrani,
Vsih zlegov nas ubrani,
Ziveti sprosi nam sveto,
Da pridemo v nebo. F. D.,

nedeljska učenka v Postojni.

Duhovske spremembe.

V ljubljanski škofli. Dekanijska fara na Verhniku je podoljena posp. Jožefu Bonerju, dekanu in fajm. v Kočevji; in le-tá mestna fara je 23. u. m. razpisana. G. Andrej Drobnič pride iz Žuženberk-a nazaj na svoje mesto k sv. Petru v Ljubljano; g. Jož. Novak iz Vinice v Žuženberk za duh. pom.

Dobrotni darovi.

Za misijon g. Pirca. „Posvečeno bodi tvoje ime 20 gold.; — g. Jan. Modic 4 gold.